

Flitspeiling: Wonen en zorg voor ouderen

Maart 2025

Veel ouderen in Nederland wonen zo lang mogelijk zelfstandig thuis. Zelfs als er extra zorg nodig is, lukt dit vaak nog goed met hulp van thuiszorg, mantelzorgers en/of andere vormen van ondersteuning. Dat geldt echter niet voor iedereen. Voor sommige ouderen wordt zelfstandig wonen steeds lastiger, bijvoorbeeld door een hoge zorgvraag, verminderde mobiliteit en/of een klein of zelfs afwezig sociaal netwerk.

ANBO-PCOB vindt het belangrijk dat woon- en zorgvormen goed aansluiten op de wensen en behoeften van de ouderen van nu. Wat vinden zij belangrijk? Willen zij verhuizen als hun zorgbehoefte toeneemt, of blijven ze liever in hun vertrouwde omgeving? En als ze zouden overwegen om te verhuizen – wat voor woonvorm spreekt hen dan aan? Om daar antwoord op te krijgen, voerde Abbi Insights in opdracht van ANBO-PCOB dit onderzoek uit onder leden van het Nationaal Seniorenpanel.

Deelnemerskenmerken

Het is goed om te beseffen dat ‘dé oudere’ niet bestaat. De woon- en zorgwensen van ouderen lopen sterk uiteen. Wat iemand nodig heeft of verwacht nodig te hebben, hangt af van veel factoren – zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, maar ook of iemand alleen woont of samen met een partner. En natuurlijk speelt gezondheid een grote rol. Voor de één is thuiszorg of verhuizen nog lang niet aan de orde terwijl de ander dagelijks afhankelijk is van hulp en ondersteuning thuis.

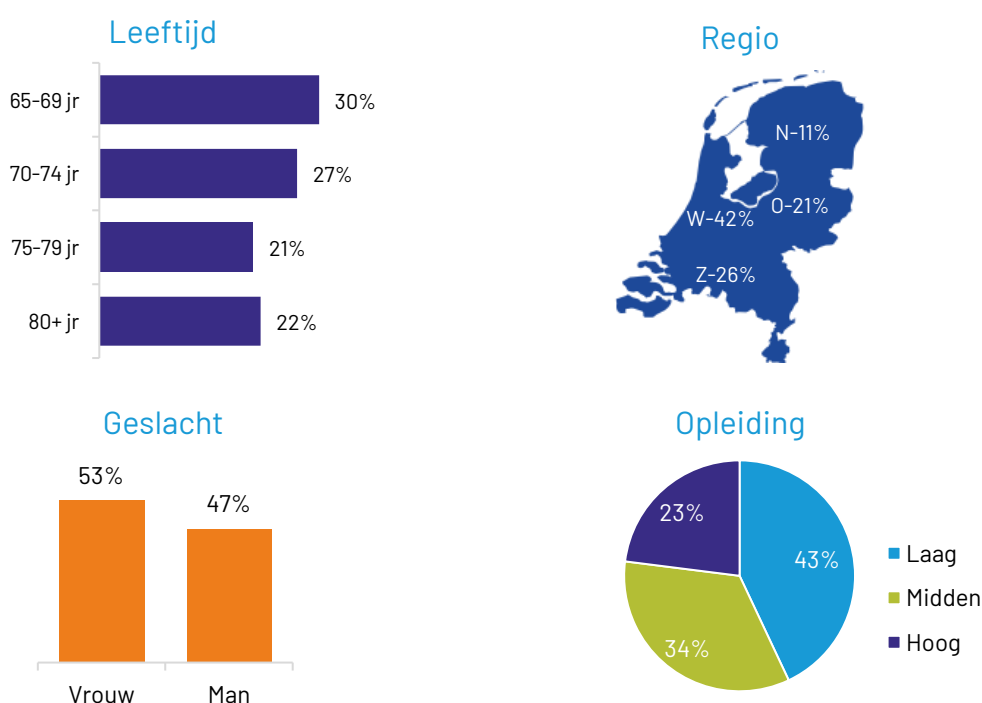
Daarom beginnen we met een algemene beschrijving van de doelgroep: 65-plussers in Nederland. Op 1 januari 2024 waren **3,7 miljoen inwoners** 65 jaar of ouder. Dat is meer dan één op de vijf inwoners in Nederland. Naar verwachting loopt het aantal 65-plussers op naar **4,8 miljoen** in 2040.

Zelfstandig wonen versus niet-zelfstandig wonen

In dit onderzoek richten we ons op ouderen die zelfstandig wonen. Daarmee bedoelen we: *wonen in een woning of appartement met een eigen voordeur*. Op basis van deze definitie vielen 25 deelnemers buiten de doelgroep. Zij hebben de vragenlijst niet ingevuld en zijn ook niet meegenomen in de verdere analyse.

Onderzoekspopulatie

Verhoudingen 65+ers in particuliere huishoudens in Nederland

Leeftijd / Geslacht / Opleiding / Regio (Basis: 65-plussers: n=3.583)

Flitspeiling: Wonen en zorg voor ouderen

Maart 2025

Deelnemerskenmerken (vervolg)

Thuiszorg

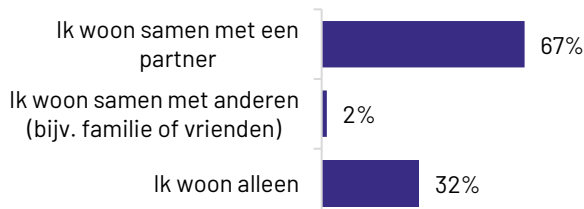
12%

... van de 65-plussers
ontvangt thuiszorg

Hoe ouder mensen worden, hoe vaker zij thuis professionele zorg of ondersteuning krijgen. Van de mensen tussen de 65 en 69 jaar krijgt 6% thuiszorg. Bij de groep 80 jaar en ouder loopt dit op naar 26%.

Q7: Ontvangt u thuiszorg? (n=3.583)

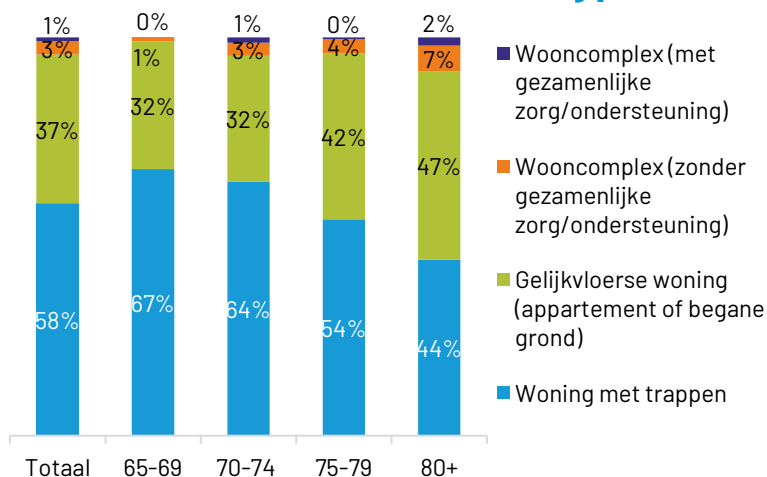
Woonsituatie

Naarmate men ouder wordt woont men vaker alleen. Van de tachtigplussers woont de helft alleen. Dat maakt hen kwetsbaarder omdat er geen partner of huisgenoot is die kan helpen als er meer zorg nodig is. Ze zijn daardoor eerder afhankelijk van professionele of andere zorg en ondersteuning van buitenaf.

Q2: Wat is uw woonsituatie? (n=3.583)

Type woning

Traplopen kan voor ouderen lastiger worden als hun mobiliteit afneemt. Daarvoor zijn oplossingen zoals een traplift of een slaap- en badkamer op de begane grond. Vanuit de WMO kan bijvoorbeeld een traplift vergoed worden. Toch is het niet altijd voor iedereen praktisch of financieel (gemakkelijk) haalbaar om de woning aan te passen.

Ongeveer 6 op de 10 ondervraagde ouderen woont nu in een huis met trappen. Er zijn wel duidelijke verschillen zichtbaar tussen de verschillende leeftijdsgroepen. Naarmate men ouder wordt, woont men vaker gelijkvloers of in een wooncomplex. Toch woont nog 44% van de ondervraagde tachtigplussers in een woning met trappen.

Q3: Wat voor soort woning heeft u? (n=3.583)

Huidige gezondheidssituatie

Driekwart van de ouderen ervaart gezondheidsklachten en bijna de helft geeft aan daardoor beperkt te worden in hun doen en laten. Bij de groep 80 jaar en ouder ligt dit percentage nog wat hoger: 61% geeft aan beperkt te worden.

Dit onderstreept de noodzaak voor woon- en zorgoplossingen die rekening houden met de veranderende fysieke gezondheid van ouderen.

Hoger opgeleiden geven iets vaker aan geen gezondheidsproblemen te hebben dan lager opgeleiden (27% tegenover 20%). Dit verschil kan mogelijk te maken hebben met leefomstandigheden of verschillen in toegang tot zorg.

Q4: Hoe beschrijft u uw gezondheid? (n=3.583)

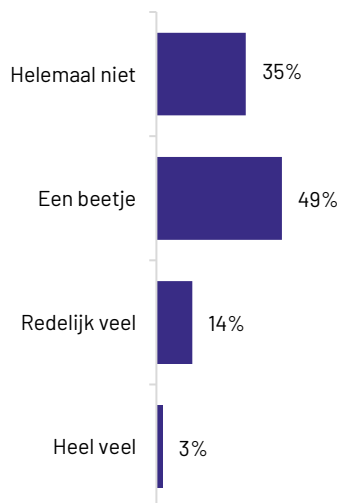

Flitspeiling: Wonen en zorg voor ouderen

Maart 2025

Zorgen woonsituatie

Twée derde bezorgd over woonsituatie bij toenemende zorgbehoefte

Een ruime meerderheid van de Nederlandse ouderen – ongeveer twee op de drie – maakt zich in meer of mindere mate zorgen over hun woonsituatie als zij in de toekomst meer zorg en ondersteuning nodig hebben. Dit benadrukt hoe belangrijk het is om woonzorgoplossingen tijdig en goed af te stemmen op de zorgbehoefte en gezondheid van ouderen.

De mate van bezorgdheid blijkt afhankelijk van de huidige woning: ouderen die gelijkvloers wonen voelen zich veel vaker gerust (45% maakt zich geen zorgen) dan ouderen die in een huis met trappen wonen (27% maakt zich geen zorgen).

Ook de gezondheid speelt hierbij een duidelijke rol. Van de ouderen zonder gezondheidsproblemen zegt bijna de helft (47%) zich geen zorgen te maken. Ouderen die op dit moment (al) gebruik maken van thuiszorg maken zich aanzienlijk vaker zorgen over hun toekomstige woonsituatie bij toenemende zorgbehoefte (26% redelijk/heel veel).

Q5: In hoeverre maakt u zich zorgen over uw woonsituatie als u in de toekomst (meer) hulpbehoevend zou worden? (n=3.583)

Voornaamste zorgen

Belangrijke thema's uit de open antwoorden

Traplopen

- 'Trappenlopen wordt lastiger.' Man, 75
- 'Kan geen traplift kwijt in mijn huidige woning' Man, 76
- 'Met name dat de bovenverdieping slecht of niet meer bereikbaar is voor mij.' Man, 72
- 'Ik woon 1e etage en er is geen lift. Nu gaat het nog redelijk.' Vrouw, 87

Mobiliteit

- 'Mijn mobiliteit gaat achteruit. Als mijn partner overlijdt weet ik niet of ik mij alleen kan redden.' Vrouw, 81
- 'Bezorgd over mobiliteit in de toekomst. In mijn appartementencomplex is nu geen ruimte voor bv scootmobielen.' Man, 77

(Te groot) huis en tuin bijhouden

- 'Als ik alleen zou komen te staan, is ons huis me veel te groot.' Man, 86
- 'Het huis is prima. Maar de tuin wordt een probleem. Tuinmannen zijn duur.' Vrouw, 83

Financiële zorgen

- 'Dat ik/wij evt. niet meer in onze woning kunnen blijven wonen, maar ook geen acceptabel en betaalbaar alternatief kunnen vinden.' Man, 73
- 'Kunnen we eventuele aanpassingen betalen?' Man, 76

Eenzaamheid

- 'Als ik er niet meer zelf op uit zou kunnen. Dat lijkt me erg. Dan vereenzaam je snel. Ik houd van gezelschap en vooral om samen dingen te ondernemen.' Vrouw, 71
- 'Dat ik niemand heb die voor mij zorgt en eenzaam zal overlijden...!!' Man, 66

Gezondheid

- 'Bedlegerig en dementie.' Man, 82
- 'Bij ziekte, bij een ongeval' Man, 81
- 'Dat ik val en daardoor gezondheidsproblemen krijg. De omgeving is niet op ouderen ingericht.' Vrouw, 80

Afhankelijkheid

- 'Dat ik afhankelijk wordt, niet meer voor mezelf kan zorgen. Niet meer de regie heb over mijn eigen doen en laten.' Vrouw, 85
- 'Dat ik te veel van mijn enige zoon ga vragen.' Vrouw, 87
- 'Ben totaal afhankelijk en dat is frustrerend, steeds anderen opzadelen met mijn probleem.' Man, 74

Beschikbaarheid van zorgpersoneel en geschikte woningen

- 'Dat er geen (verpleeg)hulp aan huis beschikbaar (meer) is tegen de tijd dat ik het nodig heb.' Man, 88
- 'Dat er geen geschikte woning beschikbaar komt om fatsoenlijk oud in te kunnen worden.' Man, 67
- 'Geen familie meer in Nederland en wijkverpleging en thuiszorg worden steeds minder, terwijl er steeds meer ouderen komen.' Vrouw, 73

Q6: Wat zijn uw voornaamste zorgen? (n=4.928, 65-plussers die zich (enige) zorgen maken over hun woonsituatie)

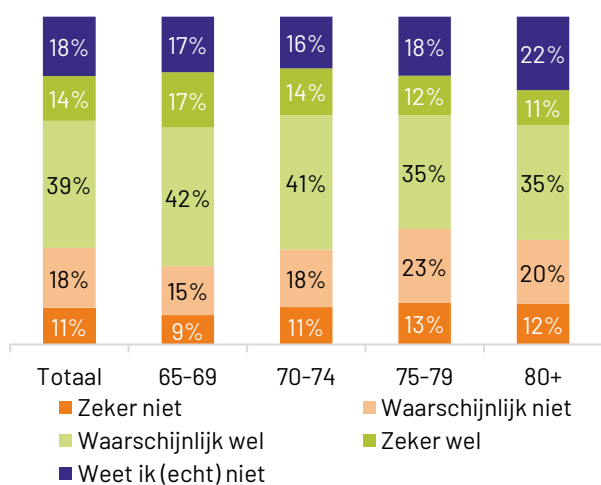
Flitspeiling: Wonen en zorg voor ouderen

Maart 2025

Verhuisbereidheid van ouderen

Overwegen van woonzorgvorm als er veel extra zorg nodig is

Respondenten is de volgende situatie voorgelegd: door verlies van regie en toenemende beperkte mobiliteit heeft u behoefte aan meer ondersteuning, zorg en sociale activiteiten. U heeft geen partner en u komt nog niet in aanmerking voor het verpleeghuis. Wel kunt u thuiszorg krijgen.

Ongeveer de helft van de ouderen staat in de geschetste situatie open voor een verhuizing naar een woonzorgvorm: een woonvorm waar wonen en zorg gecombineerd worden. Vooral jongere senioren (65-69 jaar) zijn daar positiever over: 59% van hen zou (waarschijnlijk of zeker) overwegen te verhuizen.

De huidige woonsituatie speelt ook een rol: ouderen die nu in een woning met trappen wonen, zijn iets minder afwijzend: maar 25% van hen wil (zeker of waarschijnlijk) niet verhuizen, vergeleken met 35% van de ouderen die al gelijkvloers wonen.

Opvallend is dat ongeveer 1 op de 5 ouderen nog geen idee heeft zij of open zouden staan voor verhuizing naar een woonzorgvorm.

Deze bevindingen benadrukken de variëteit in voorkeuren en ook de onzekerheid die sommige ouderen voelen over hun (toekomstige) woonsituatie.

Q8: Zou u in deze situatie overwegen om te verhuizen naar een woonzorgvorm (waar wonen en zorg gecombineerd worden)? (n=3.583)

Redenen om niet te verhuizen, ook al is er veel (extra) zorg nodig

Belangrijke thema's uit de open antwoorden

Vertrouwde omgeving/buurt

- 'Blijf het liefst in de mij vertrouwde omgeving.' Man, 84
- 'Familie in de nabije omgeving' Vrouw, 69
- 'Ik woon naar mijn zin. Leuke en behulpzame bureu. Mijn hobbies kan ik goed uitvoeren en ik heb een tuintje.' Man, 90

Kosten

- 'De kosten verbonden aan een dergelijke woonvorm zullen waarschijnlijk niet betaalbaar zijn.' Man, 83
- 'Een andere woning is veel duurder.' Vrouw, 80
- 'Omdat je financieel wordt uitgekleeed. Van dat geld, wat door het CAK wordt ingehouden, kun je heel wat particuliere hulp inkopen.' Man, 71

Zelfstandigheid behouden

- 'Wil niet alle regie uit handen geven en mijn eigen leven blijven leven, keuzes kunnen maken in het leven van alledag.' Man, 75
- 'Bemoeienis van mensen die mij niet kennen en begrijpen is voor mij onverdraaglijk' Vrouw, 65

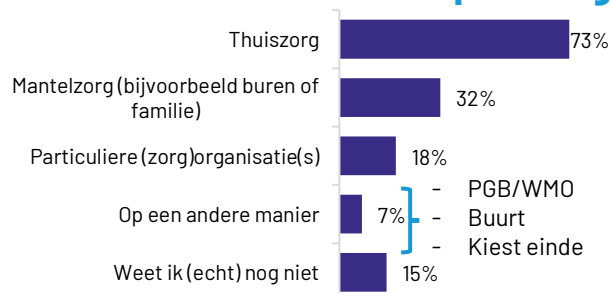

Geen noodzaak

- 'Appartement is aangepast voor hulpbehoevenden.' Man, 69
- 'Wonen gelijkvloers en voldoende mogelijkheden zorg in huis te halen.' Man, 78

Q9: Wat zouden voor u de belangrijkste redenen zijn om niet te verhuizen? (n=898, ouderen die (waarschijnlijk) niet zouden verhuizen)

Niet verhuizen: oplossingen voor zorg en ondersteuning

29% van de ouderen wil (zeker of waarschijnlijk) niet verhuizen in de geschetste situatie. Deze groep ziet vooral thuiszorg als oplossing voor zorg en ondersteuning.

Hoogopgeleide ouderen geven vaker aan dat zij particuliere organisaties in zouden schakelen (hoogopgeleid 30% vs. 9% laagopgeleid).

Q10: Hoe zou u zorg en ondersteuning regelen? (n=1.173, ouderen die (waarschijnlijk) niet zouden verhuizen)

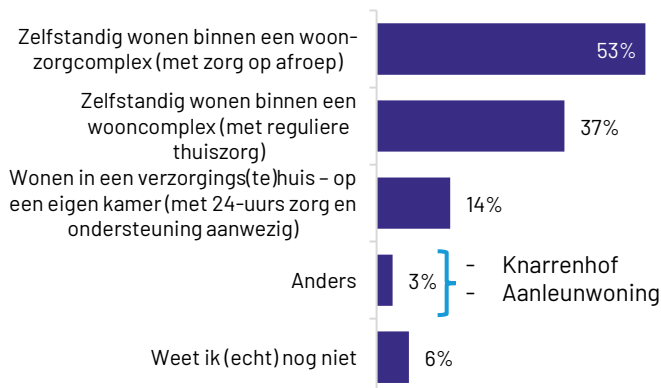
Flitspeiling: Wonen en zorg voor ouderen

Maart 2025

Senioren die (misschien) zouden verhuizen bij sterk toenemende zorgbehoefte

Voorkeuren woonzorgvorm(en)

Woonvoorkeuren bij sterk toegenomen zorgbehoefte

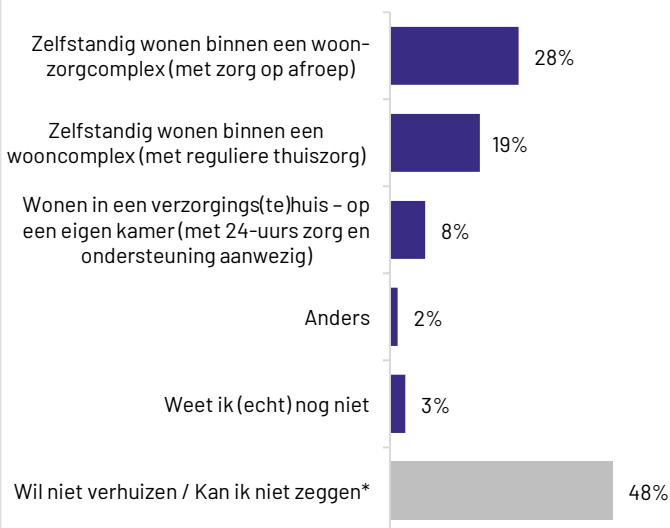

Er zijn verschillende woonzorgvormen voor ouderen: van zelfstandig wonen in een complex met reguliere thuiszorg tot een kamer in een verzorgingshuis met 24-uurs zorg, maar zonder eigen voordeur. Ouderen die zouden overwegen om te verhuizen in de eerder geschetste zorgsituatie geven duidelijk de voorkeur aan een woonvorm waar zij zelfstandig wonen met zorg op afroep. Dit geldt in het bijzonder voor hoogopgeleide ouderen: als zij zouden willen verhuizen zou 61% van hen deze optie overwegen.

Q11: Welke woonvorm(en) zou u overwegen in deze situatie? (n=1.773, ouderen die (misschien) zouden verhuizen)

Alle respondenten

Woonvoorkeuren herberekend naar totale respondentengroep

Om een beeld te krijgen van hoe woonzorgvoorkeuren zich verhouden tot de totale groep respondenten zijn de antwoorden herberekend. Daarbij is de aanname dat respondenten die bij vraag Q8 aangaven niet te willen verhuizen of dit niet te weten, geen van de bij vraag Q11 voorgelegde woonzorgvormen zouden overwegen.

Als zij geconfronteerd zouden worden met een sterk toegenomen zorgbehoefte staat bijna 3 op de 10 ouderen (28%) open voor zelfstandig wonen binnen een woonzorgcomplex met zorg op afroep. In de geschetste situatie zou 7,5% van de ouderen een verzorgingshuis overwegen.

Q11: Welke woonvorm(en) zou u overwegen in deze situatie? (n=1.773, ouderen die (misschien) zouden verhuizen)
Omgerekend naar totale groep respondenten: *antwoord Q8 zeker niet / waarschijnlijk niet / weet ik (echt) niet

Flitspeiling: Wonen en zorg voor ouderen

Maart 2025

Belangrijkste aspecten woonvorm

Zelfstandigheid, privacy en eigen regie essentieel

Ouderen hechten veel waarde aan zelfstandigheid, privacy en regie over het eigen leven. Deze aspecten zijn zeer belangrijk bij het overwegen van een woonvorm. Hoewel deze wensen breed gedeeld worden, neemt het belang van deze aspecten wat af naarmate men ouder wordt. Zo vindt 80% van de 65- tot 69-jarigen privacy belangrijk. Onder 80-plussers is dit met 61% iets lager, al blijft privacy ook voor deze groep een belangrijk aspect.

Ook het kunnen ontvangen van familie en vrienden is voor veel ouderen belangrijk. In de toelichtingen noemen ouderen daarnaast de wens voor voldoende ruimte – bijvoorbeeld voor hobby's of logés – én de mogelijkheid om een huisdier te houden of een tuin te hebben.

Opvallend is dat kunnen kiezen met wie men samenwoont veel minder vaak wordt gekozen dan zelfstandigheid en privacy. Dit wijst erop dat ouderen vooral waarde hechten aan een onafhankelijke en persoonlijke leefomgeving.

Q12: Welke aspecten zijn voor u belangrijk bij het kiezen van een woonvorm? (n=3.583)

Flitspeiling: Wonen en zorg voor ouderen

Maart 2025

Beeld van het verzorgings(te)huis

In de eerdere vragen hebben respondenten hun voorkeuren voor wonen en zorg aangegeven, voor het geval ze zelf in een situatie zouden komen waarin ze veel (extra) zorg nodig hebben. Afsluitend is hen nog gevraagd welk algemeen beeld zij hebben van een verzorgings(te)huis. De reacties daarop liepen sterk uiteen: hieronder worden belangrijke thema's uit deze open antwoorden weergegeven.

Positief beeld

- 'Positief.... vanuit ervaring met familie zie ik liefdevolle zorg en respect voor de oudere. Ondanks dat er ook moeilijke mensen onder de ouderen kunnen zijn!!' Man, 71
- 'Prettig als zorg aanwezig is. Het niet alleen zijn. Je geen zorgen hoeven maken voor eten etc.' Vrouw, 71
- 'Een positief beeld. Uit ervaring als vrijwilliger en familie die er gewoond hebben weet ik dat je daar ook weer gelukkig kan zijn!' Vrouw, 81

Negatief beeld

- 'Schrikwekkend, kom wel eens op bezoek bij iemand en vanaf de voordeur valt er een zwaarte op me. Vaak ruikt het er ook niet erg lekker!' Vrouw, 75
- 'Daar wonen oude, ongezellige, verveelde, zieke mensen...zonder levensvreugde en afhankelijk van slechte zorg en te weinig zorg, in een vieze stinkende omgeving in een negatieve sfeer.' Vrouw, 66

Sociale aspecten

- '(Te) veel mensen bij elkaar en sociale druk.' Man, 79
- 'Ook gezelligheid en sociaal contact.' Vrouw, 67
- 'Als je niet meer zo mobiel bent is het mogelijk om toch nog veel mensen te ontmoeten voor een praatje o.i.d.' Vrouw, 83

Gebrek aan privacy en eigen regie

- 'Dat er de hele dag iemand kan binnen stappen en dat je privacy minder wordt.' Vrouw, 83
- 'Allemaal op dezelfde tijd klaar zijn voor ontbijt en andere maaltijden! Je gaat a.h.w. geleefd worden!' Vrouw, 73
- 'In één woord: betutteling.' Man, 73

Laatste levensfase

- 'De laatste levensfase is aangebroken' Man, 85
- 'Met de handen in je schoot wachten op de dood.' Man, 83
- 'Een beetje triest, geen enkel perspectief en wachten op de laatste adem die je overal om je heen ziet gebeuren. En zo loopt het leven altijd slecht af. Maar zeker in een verzorgingshuis.' Man, 71

Personeelstekort

- 'Dat er te weinig zorg geleverd word! Door gebrek aan voldoende gekwalificeerd personeel.' Man, 73
- 'Bij veel instellingen laat een correcte verzorging nogal te wensen over: tekort aan personeel, ongeïnteresseerd en niet open voor klachten.' Man, 77

Bejaardentehuis van vroeger

- 'Daar woonde mijn oma vroeger en die vond het er reuze gezellig' Vrouw, 74
- 'Vroeger wel "gezellig". Nu lijkt het mij dat het meer en meer op een verpleeghuis lijkt.' Vrouw, 87

Q13: Wat is het beeld dat u heeft bij een verzorgings(te)huis? (n=2.074)

Tot slot

Belangrijke thema's uit de opmerkingen

Beschikbaarheid woningen en zorgpersoneel

- 'Belangrijk dat het werken binnen de zorg aantrekkelijker wordt zodat het tekort niet groter wordt.' Vrouw, 69
- 'Er moet veel meer worden gebouwd.' Vrouw, 75
- 'Er is véél te weinig aanbod van verzorgenden en woonruimte waarin verzorging mogelijk is!' Man, 75

Betaalbaarheid wonen en zorg

- 'De betaalbaarheid is voor mensen die geen eigen huis bezitten niet te doen. In de huursector is bijna niets te krijgen. En de wachtlijst is lang.' Vrouw, 67
- 'Alles waar wij naar kijken is voor ons onbetaalbaar.' Man, 75

(Andere) woonvormen

- 'Ik zou graag met andere ouderen in een soort hofje wonen. Omzien naar elkaar maar toch helemaal zelfstandig wonen.' Vrouw, 69
- 'Tussenfase tussen zelfstandig wonen en het verpleeghuis moet ingevuld worden door de overheden. Bouw zorgappartementen met een gemeenschappelijke ruimte waar zorg aanwezig is indien nodig.' Man, 74

Verzorgingshuizen

- 'Omdat in het verleden de verzorgingstehuizen te groot en vaak onpersoonlijk waren, graag kleinere eenheden.' Vrouw, 77

Q14: Wilt u nog iets kwijt over het onderwerp zorg en wonen voor ouderen? (n=1,443)

Flitspeiling: Wonen en zorg voor ouderen

Maart 2025

Over het onderzoek

Onderzoeksverantwoording

Tussen **19 en 27 maart 2025** zijn 5.634 panelleden van het Nationaal via e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan de flitspeiling over wonen en zorg.

- In totaal zijn 3.793 personen gestart met de peiling, waarvan 3.704 (97%) de peiling volledig hebben afgerond. 25 deelnemers behoorden niet tot de doelgroep: zij wonen niet zelfstandig.
- Na een selectie van 65-plussers met volledige achtergrondgegevens zijn 3.583 respondenten meegenomen in de rapportage van de peiling.

Om ervoor te zorgen dat de resultaten een goed beeld geven van ouderen in Nederland is de data gewogen op basis van leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, regio, huishoudgrootte en mate van stedelijkheid.

Nationaal Seniorenpanel

Er zijn momenteel meer dan 5.500 senioren die zich via de website www.nationaalseniorenpanel.nl hebben aangemeld als panellid. Zij willen de stem van de ouderen in Nederland hoorbaar maken. Dit doen zij door op regelmatige basis deel te nemen aan onderzoeken over verschillende thema's zoals wonen, welzijn, koopkracht, veiligheid en digitalisering. Dit helpt ANBO-PCOB om de belangen van ouderen te behartigen en een gezicht te geven richting beleidsmakers.

Zo zorgen we er samen voor dat we een samenleving maken waarin senioren volop meedoen en de waardevolle inbreng gezien wordt. De onderzoeken op het Nationaal Seniorenpanel worden uitgevoerd door Abbi Insights.

ANBO-PCOB

Als ANBO-PCOB streven we naar een samenleving waarin iedereen tot op hoge leeftijd mee kan blijven doen. Ouderen hebben vanuit hun levenservaring wijsheid ontwikkeld en dat is waardevol. Vanuit de vereniging helpen en ondersteunen we ouderen om krachtig ouder te worden. We doen dit vanuit een levensbeschouwelijk perspectief en vanuit de onderliggende waarden die we als twee gefuseerde verenigingen ingebracht hebben. We kijken naar elkaar om, stimuleren ontmoetingen fysiek en digitaal en zorgen er zo voor dat mensen zich betrokken blijven voelen. Als ANBO PCOB maken we samen het verschil voor alle ouderen in Nederland.

ABBI INSIGHTS

Abbi is een onafhankelijk innovatief onderzoeksbureau dat onderzoek en digitale communicatie écht persoonlijk maakt. Zij helpen organisaties zoals ANBO-PCOB door slimme activerende (chat)surveys op het juiste moment, met de juiste inhoud, via het juiste kanaal in te zetten. Zo kunnen ouderen op een laagdrempelige manier deelnemen aan digitale onderzoeken. Naast het leveren van onderzoekdiensten verzorgt Abbi het panelmanagement van het Nationaal Seniorenpanel en zorgen we ervoor dat de website, waarop senioren zich kunnen registreren en uitschrijven voor het panel, up-to-date is.

www.abbi-insights.com
Tel: +31 (0) 76 2013100
info@abbi-insights.com